

Saaristomeren tilaa parannetaan kipsillä

Peltojen kipsikäsitely on aiemmissa tutkimuksissa osoittautunut lupaavaksi vesiensuojelukeinoksi. Se vähentää pelloilta tulevaa fosforikuormaa nopeammin, tehokkaammin ja edullisemmin kuin nyt käytössä olevat keinot. *Saaristomeren vedenlaadun parantaminen peltojen kipsikäsitelyllä (SAVE)* -hanke selvittää kipsin soveltuvuutta laajamittaiseen käyttöön ja Saaristomeren sekä koko Itämeren tilan parantamiseen.

SAVE-hanke kerää kokemuksia kipsin käytöstä ja täydentää aiempaa vesistötutkimusta. Laaja kipsinlevityspilotti toteutetaan yhteistyössä viljelijöiden kanssa ja vaikutuksia vedenlaatuun seurataan valuma-alueetasolla. Tulosten pohjalta laaditaan suunnitelma kipsin käytölle Etelä-Suomen rannikkoalueilla ja osana maatalouden ympäristökorvausjärjestelmää.

- Saaristomeren vuotuista fosforikuormitusta voitaisiin kipsin avulla vähentää arviolta lähes kolmanneksella varsin edullisesti, joten kipsin soveltuvuutta näin laajamittaiseen käyttöön halutaan selvittää tarkemmin, toteaa Helsingin yliopiston professori Markku Ollikainen.

Tutkimushankkeeseen soveltuva valuma-alue löytyi Liedon, Paimion ja Auran alueelta Savijoelta, Varsinais-Suomesta. Hanke on ollut yhteydessä alueen viljelijöihin, ja pilottiin lähti mukaan yli 50 viljelijää. Syksyllä kipsiä levitetään 1550 peltohehtaarille. Viljelijät ovat ottaneet kipsikokeilun myönteisesti vastaan, ja monia kipsin käyttöön liittyviä käytännön kysymyksiä on jo pohdittu yhdessä.

Kipsin eli kalsiumsulfaatin liuetessa peltomaahan se parantaa maan mururakennetta ja edistää fosforin sitoutumista maahiukkasiin, säilyttäen fosforin kasvien käytettävissä. Eroosio ja fosforin huuhtoutuminen vähenevät ehkäisten vesistöjen rehevöitymistä. Myös orgaanisen hiilen huuhtoutuminen vähenee. Kipsin sisältämän sulfaatin vuoksi kipsiä voidaan käyttää vain meriin laskevilla valuma-alueilla, koska merivedessä on luontaisesti korkea sulfaattipitoisuus.

- Seuraamme fosforin ja kiintoaineksen ohella myös sulfaatin määrää jokivedessä ja tutkimme sulfaattipitoisuuksien vaikutuksia vesieliöstöön laboratorikokeilla. Haluamme varmistua, ettei kipsi ole jokivesien eliöstölle haitallista, erikoistutkija Petri Ekholm Suomen ympäristökeskuksesta kertoo.

Hankkeen isoin operaatio on edessä ensi syksynä, kun yhteensä 6200 tonnia kipsiä kuljetetaan rekoilla Siilinjärveltä suoraan tiloille ja levitetään pelloille. Peltokäyttöön soveltuvaa ja raskasmetalleista puhdasta kipsiä syntyy sivutuotteena fosforihappoa valmistettaessa Yaran Siilinjärven tehtaalla. Kipsin levityksen hoitavat viljelijät itse tai paikalliset urakoitsijat sadonkorjuun ja pellon muiden syystöiden välissä.

SAVE-hanke toteutetaan Helsingin yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyönä. Kolmivuotinen hanke saa rahoitusta ympäristöministeriöltä ja on osa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman ravinteiden kierrätystä ja vesistöjen suojelua edistävää kärkihanketta. Lisäksi kipsipilotti on mukana EU Central Baltic -ohjelman rahoittamassa NutriTrade-hankkeessa, jota vetää John Nurmisen säätiö. Yara lahjoittaa hankkeelle puolet levitettävästä kipsistä.

Seuraa hankkeen etenemistä:

Kotisivut: <http://blogs.helsinki.fi/save-kipsihanke/>

Facebook: [SAVE-kipsihanke](#)

Twitter: [@savekipsihanke](#)

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

SYKE
Suomen ympäristökeskus

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EUROOPAN UNIONI
Euroopan
aluekehitysrahasto